

Interludi

L'onada de calor del darrer estiu va fer créixer el nombre de morts especialment entre la gent gran. Aquesta notícia destapà el tema de la gran quantitat d'avis que viuen sols, sovint en condicions lamentables. Els avis. Què en fem, dels nostres avis? Alguns d'aquests s'han d'espavilar sols. De vegades, quan al carrer veig una persona gran, normalment mal vestida, estirant un carretó d'anar a comprar carregat de tot, m'agradaria seguir-la i veure com viu i en quines condicions ho fa. Segurament descobriríem una persona amb problemes neurològics o psicològics, rosegada per la soledat, deteriorada per tantes clatellades que la vida li ha clavat. En canvi, tens altres avis que van fent la viu-viu, i que se'n van sortint, però sols. Potser és que saben agafar-se la vida d'una manera positiva, activa. Un bon estat físic i mental els acompanya i poden anar tenint cura de les seves persones d'una manera més o menys adequada.

Una altra sortida per als avis són les residències. Algunes —sortosament poques— reuneixen les mínimes condicions sanitàries, allò ben justet per passar les revisions que toquen. Hi veus avis, arreglerats, en cadira de rodes, mirant enlloc, esperant la rutina següent d'una jornada sempre igual, sempre dins la mateixa monotonia, sempre sense cap estímul. Altres residències són hotels de la tercera edat en unes bones condicions tècniques. Però hi observes avis sols en qualsevol racó de qualsevol sala. Això sí, pagant unes quotes que no són a l'abast de la majoria dels mortals. Sortosament, hi ha residències que són llars, on els avis són acollits, estimats i valorats. Malgrat la solitud, són convidats a omplir la seva vida amb activitats; els veus caminant, encara que sigui amb dificultat. Per acabar, ens referim ara als avis —feliços ells!— que tenen la sort de poder viure acompanyats per la família, en situacions que semblen idíl·liques com en els temps dels nostres avis. Poden omplir la seva vida amb la presència dels fills i néts. I encara dibuixaríem altres panorames que es donen en la nostra societat.

Però, de moment, deixem aquesta descripció i canviem d'ambient per mirar els nostres infants.

L'estil de vida que caracteritza la nostra societat ha fet augmentar el nombre d'infants que estan sols. Aquest fet destaca el tema de la gran quantitat de nens i nenes que creixen sols. Els infants són un altre col·lectiu social que viu –i creix– més sol del que sembla. Us convido a observar un carrer d'una ciutat un matí qualsevol d'un dia escolar. Passegeu-vos-hi a les hores d'entrada i sortida de les escoles. En trobem d'altres deixats a primera hora del matí a la parada del bus per mares neguitoses per no fer tard a la feina i recollits a darrera hora després d'un dia massa, massa carregat. I encara podem considerar feliços aquests nens i nenes que tenen el privilegi de poder ser acompanyats per un dels seus pares. Després, si els seguim, els veiem traient el caparró –tot ulls– per la finestra d'un autocar sense que ningú els ajudi a llegir la realitat del món en què es van introduint. Alguns els trobem acompanyats a l'escola per tota mena de cangurs que substitueixen la missió dels pares. Però bàsicament sols. Us creuareu amb marrecs que no aixequen un pam de terra, amb l'única companyia d'una motxilla que els sobrepassa, acompanyats per noies d'altres països que amb prou feines poden adreçar-los una paraula. O –potser– acompanyats per qui sigui que passa olímpicament d'ells. I, encara, si enfoquem la nostra mirada a l'interior de les llars, en sabem d'altres, amb infants que són deixats a casa seva, vigilats per noies voluntarioses que fan amb ells el que poden. O sols, sense ningú més. Això sí, amb un mòbil i el que calgui «per si et passa res». I els avis estressats tenint cura dels nets des que es lleven fins que van a dormir? I l'enfament d'activitats extraescolars? Els pares, pel que sembla, estan ocupats, molt ocupats, massa ocupats, ocupadíssims..., segur que en afers més importants que la persona dels fills. Encara trobem pares que poden retallar el seu temps de treball i ho fan per tal d'estar amb els fills. Feliços aquests pares, però més feliços els fills! I podríem dibuixar altres situacions que es donen en la nostra societat.

Però, què ens passa? Què ens passa a la generació del mig, aquella que som fills i pares i potser nets a la vegada? Què en fem, dels nostres avis i dels nostres fills? Quina cultura de l'avi i de l'infant estem construint? Ells, la generació amb més fragilitat, amb més debilitat; nosaltres, els forts, els que tirem el carro endavant.

Els avis estan cada vegada més sols i no trobem manera d'acompanyar-los. Els nostres fills creixen més sols que mai i, encara sí que tenim moltes cuques que ens rosequen la consciència, sembla que no sabem trobar-hi la sortida. Tapem la manera com tenim els nostres avis dient-nos que «ja estan ben atesos» o bé que «no puc fer res més per ells»; dels nostres fills, ens autoconvencem amb aquell «això ho faig per tu» o bé «jo estic poc amb els meus fills, però les estones que hi estic són d'una qualitat molt intensa». Excuses, és clar, que ni nosaltres ens creiem.

Estan sols... El pes feixuc de la soledat. Naixem sols; morim sols. D'acord. Però a nosaltres ens ha fet la paraula, que és mirada, que és tacte, que és creixement. Només la paraula humanitza. Encara que ens belluguem, que ens envoltem de sorolls... no ens ho sembla, però estem sols. En la fogosa quotidianitat, el temps no pesa. A l'avi –assegut a la cadira, flassada de quadres als genolls, burilla apagada–, el temps li pesa, perquè per damunt de tot té temps. L'infant sol amb tot el temps per davant: o s'avorreix o passa d'un

estímul a un altre sense que ningú no l'ajudi a interpretar la realitat que l'envolta –alguns d'aquests engruixiran les fileres dels hiperactius. Sols i havent de prendre decisions que encara no els pertoquen, fent el que volen. ¿Cal que vingui una altra Momo, aquella deliciosa neneta de la novel·la homònima de Michael Ende, i ens ensenyi a gestionar el temps humanament?

És paradoxal: l'altre ens és imprescindible per a la supervivència biològica, malgrat que ningú no ens tregui un gram de soledat. Ens cal tant el contacte físic com el menjar. Els avis ens necessiten; els infants ens necessiten. Sense companyia som morts. De sols, n'estem tots, però no solitaris. L'estiu passat visitava una presó del segle XIX a Lincoln. Van aconseguir aïllar els presos, fins i tot ni a la capella no es veien. En pocs mesos es trastocaven. Qui agafa les mans de l'avi mentre li mira els ulls? Qui ajuda l'infant a donar sentit a allò que va descobrint? Possibilitem als nostres avis estar amb els néts? Anem els nostres fills a estar amb els avis?

Per què la nostra societat tan avançada està mostrant cotes de deshumanització tan punyents? No sé què estem sembrant; menys puc imaginar-me què collirem. Ens obrim al segle XXI. És de suposar que la nostra àrea geogràfica creixerà en qualitat de vida. Però serem més humans? Viurem més joiosament? I no entro ara en qui hagi de fer més i millors residències i més i millors escoles. Vull, senzillament, en començar un nou curs escolar, adreçar la mirada –agraïda i esperançada– envers els nostres avis i els nostres infants, alguns dels quals masteguen sols tanta soledat. Què en fem? Com ens portem amb ells? I són tan febles! I som tan febles!

El mestre Miquel Martí i Pol ens diu en el seu poema "Solitud":

*«Amb solitud, però no solitaris,
reconduïm la vida amb la certesa
que cap esforç cau en terra eixorca.
Dia vindrà que algú veurà a mans plenes
l'aigua de llum que brolli de les pedres
d'aquest temps nou que ara esculpim nosaltres.»*

*Avis i infants sols
Marian Baqués i Trenchs*